

Оцінка цінності в управлінні інноваційними проектами

Оксана Кириченко

*доктор економічних наук, доцент кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: oksanaKS@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-5244-8323*

Андрій Ретинський

*аспірант,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: retynskiyav@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0002-1978-2415*

Оцінка інтелектуального рівня та кваліфікації наукових кадрів, задіяних у проекті може здійснюватися за допомогою підготовки та детального вивчення та аналізу особистих справ науково-технічних працівників, яких планується залучити до проекту з обов'язковим вивченням копій дипломів, розробок, патентів, наукових публікацій, чи документації на вже реалізовані проекти чи винаходи. В межах цього напрямку досліджується також наявність досвіду роботи в аналогічних проектах.

Оцінка рівня кваліфікації проектної групи проводиться в першу чергу за наявністю досвіду у розробці та реалізації аналогічних проектів. Для підприємств середнього бізнесу з короткостроковими інноваційними проектами, що не залучають сторонніх проектних організацій підрядників необхідна наявність досвіду управління аналогічними проектами та кваліфікації (з управління проектами) керівника проекту та одного з спеціалістів проектного відділу.

Питання відбору ідей та формування і прийняття рішення про розробку та реалізацію потенційних інноваційних проектів є найбільш актуальним та характерним в роботі інноваційних підприємств. Від точності, вірності зробленого вибору ідеї залежить подальша результативність всього проекту і його фінансова ефективність та відповідно подальший стан підприємства, яке при невдало, помилково вибраній ідеї може втратити значну кількість коштів та часу, втратити ринкові переваги та понести значні фінансові збитки, що може завдати значної шкоди системі фінансово-господарської діяльності підприємства. Джерелом виникнення даних небезпек виступають автор ідеї інноваційного задуму та власники підприємства, що приймають рішення про відбір певної інноваційної ідеї, інформація що стосується даної розробки.

Як правило, підприємство чи інвестор завжди стоять перед вибором між декількома ідеями чи проектами для вибору однієї ідеї чи формування портфелю проектів для їх розробки та реалізації, з точки зору ефективності доцільно щоб вибір, в такому випадку, був здійснений на користь найбільш сформованої ідеї, що несе в собі цінність не тільки новації, але й цінність для потенційних майбутніх споживачів цієї новації, суспільства. Визначення потенційної цінності проекту є складним процесом, що потребує детального опрацювання та окремої методології відбору.

Необхідність багатомірної оцінки інвестиційних інноваційних проектів та програм із точки зору ефективності подальшої реалізації та отримання результатів, оцінки інвестицій є добре дослідженою та базується на показниках, що традиційно використовуються у фінансовому аналізі. В той же час питання потенційної цінності продукту, отриманого в результаті виконання програм, його інтеграції та місця у ринковому та суспільному середовищі, є недостатньо дослідженим. В останнє десятиліття у зв'язку з розвитком науково-економічного прогресу, прискоренням життєвих циклів проектів та програм, зростанням рівня ризиків та загроз дії внутрішнього та зовнішнього середовища, значною інтеграцією та консолідацією ринків, наближення до кластерної системи роботи та першочергової орієнтації виробництва, як окремих підприємств так і регіонів та країн на максимальне отримання цінностей від реалізації продуктів проектів та програм, процес дослідження потенційної цінності та пріоритетності продукту проектів та програм, як показник інноваційної діяльності підприємств набув першочергового значення при розробці та впровадженні інноваційних проектів та програм.

В основі оцінки пріоритетності потенційних інвестиційних інноваційних проектів за критеріями та індикаторами –показників оцінки цінностей є новітній напрямок наукових думки що досліджує поняття «цінності» з точки зору багатьох наукових категорій, в тому числі із позиції росту його потенційної цінності, як результату запровадження інноваційних проектів. Так, потенційна «цінність» інноваційної ідеї представляє собою сукупність різних типів цінностей, а саме цінність інновації, цінність активу, цінність для власника, цінність інтелектуального активу.

Характерною рисою потенційної цінності для інноваційно-активних підприємств є те, що нова інтелектуальна цінність в кожному наступному проекті формує нову сутність та цінність активів, інновацій, і відповідно цінності для власника, зацікавлених сторін, оточуючого середовища та суспільства. Цінності, отримані в результаті реалізації програм підрозділяються за типами.

Операційні (досліджують ефективність інвестування, операційної діяльності, цінності отримані в результаті операційної діяльності). Операційна цінність (цінність отримана від операційної діяльності) є найбільш добре дослідженою та опирається на математичну та статистичну основу, вивчену декількома поколіннями вчених, має визначені показники ефективності та являє собою визначені та прийняті формулювання, норми та стандарти.

Аналіз цінності проекту оцінюється на критерії порівняння прибутку від проекту із встановленими та запланованими витратами. Типовими методами та індикаторами, що використовуються для оцінки є – СВА (Аналіз вигід та витрат), CF (потік грошових коштів), NRV (розрахунок чистої теперішньої вартості), IRR (Розрахунок внутрішньої ставки доходу).

Цінність проекту розглядається із точки зору суспільного та приватного сектору, із точки зору суспільного сектору - це реалізація соціальних пільг, суспільної безпеки, благоустрою суспільства, соціального сприйняття, охорони

навколишнього середовища, оцінка яких має суб'єктивний характер. Із точки зору приватного сектору цінність проекту відображається в корпоративних перевагах: дохідність, інновації, ріст, стабільність, надійність.

Цінність для замовника, цінність інновацій, цінність інтелектуального активу належать до інтеграційних та трансформаційних типів цінностей та є показниками можливості і доцільності інтегрування проектів чи програм у зовнішнє ринкове конкурентне середовище. Цінність нематеріальних активів, цінність для суспільства, належить до трансформаційних типів цінностей. Всі ці типи цінностей показують міру очікування та трансформації, наскільки проекти чи програми та результати, цінності отримані від їх реалізації, можуть впливати на ринкове середовище та суспільство в цілому. Трансформуючи суспільство чи трансформуючись у ньому, цей тип цінностей визначає додаткову цінність проекту чи програми, що може значно перевищувати показники її цінності як матеріального активу.

Трансформаційні та інтеграційні типи цінностей досліджені не достатньо глибоко, для їх вивчення та визначення застосовуються креативні технології, методи та підходи засновані на творчому пошуку. Методи оцінки цих типів цінностей активно використовують висновки експертів та експертний аналіз.

Трансформаційні та інтеграційні (креативні) типи цінностей досліджуються та визначаються з високою долею суб'єктивного, емоційного фактору із високим ризиком прийняття бажаного за дійсність, що потребує детального системного дослідження цих типів цінностей для визначення цінностей програм чи проектів на етапі їх ініціації та планування, на основі кваліфікованої експертної оцінки.

В сьогоденних умовах розвитку одним із першочергових завдань є не тільки дослідження та моделюванні можливих креативних методів оцінки цінності нематеріальних активів, інновацій, впливу продуктів інновацій на суспільство, місце інновацій в загальній системі розвитку, але й оптимізація процесів створення цінностей інноваційних проектів та програм, внаслідок оптимізації процесів розробки виконання та контролю проекту, забезпечення економічної безпеки його розробки, впровадження та інтеграції в оточуюче середовище та процесів створення цінностей.

Ключові слова: управління цінністю; цінність; проект; інновація; інноваційні проекти, розвиток.

Список використаних джерел

1. Алькема В.Г., Літвін Н.М., Кириченко О.С. Економічна безпека інноваційного підприємства. Київ.: ВНЗ Університет економіки та права КРОК. 2015. 320 с.
2. Бушуєв С. Д. Морозов В.В. Динамічне лідерство в управлінні проектами: монографія. К.: Ділова Україна, 2000. 312 с.
3. Гонорська А.В. Використання проектно-програмного менеджменту у міжнародному бізнесі. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. №4, 2012, 28-32 с.
4. Ентоні Е.Боардмен. Аналіз вигід і витрат. Концепції і практика. К.: АртЕк, 2003. 568с.
5. Кириченко О.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах

Четвертої промислової революції: монографія. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2021. 368 с.